

Sociala och organisatoriska orsaker

Korta arbetsskadefakta Nr 6/2015

Anmälningar av arbetssjukdom med sociala och organisatoriska orsaker har ökat med drygt 70 procent mellan 2010 och 2014, vilket är betydligt mer än för alla orsaker sammantaget. Flest anmälningar kommer från branschgruppen *vård och omsorg; sociala tjänster*. Tre av fyra anmälningar görs av kvinnor.

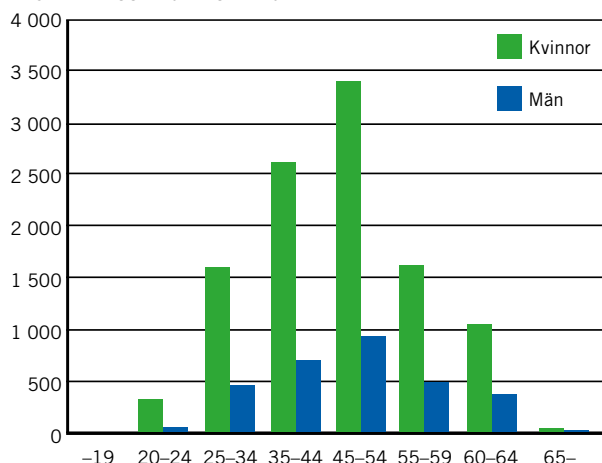
ANMÄLDA ARBETSSJUKDOMAR

Mellan 2010 och 2014 har det totalt anmälts 51 262 arbetssjukdomar. Av dessa är det 13 868 eller cirka 27 procent som uppges orsakade av sociala och organisatoriska orsaker som till exempel för stor arbetsmängd och problem med kollegor och överordnade.

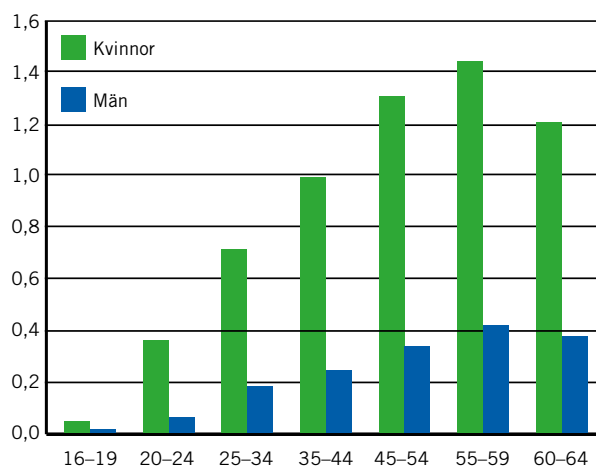
KVINNOR HAR FLEST ANMÄLNINGAR

77 procent av anmälningarna var från kvinnor och 23 procent från män. Av dessa anmälningar var närmare en tredjedel från personer i åldern mellan 45 och 54 år (figur 1). Om man sätter antalet anmälningar i relation till antalet sysselsatta i respektive åldersgrupp så ser man att den högsta relativa frekvensen är för åldersgruppen 55–59 år (figur 2).

FIGUR 1. ANMÄLDA ARBETSSJUKDOMAR AV SOCIALA OCH ORGANISATORISKA ORSAKER 2010–2014 EFTER ÅLDER OCH KÖN. ANSTÄLLDA OCH EGENFÖRETAGARE.

FIGUR 2. ANMÄLDA ARBETSSJUKDOMAR AV SOCIALA OCH ORGANISATORISKA ORSAKER 2010–2014 PER TUSEN SYSSELSATTA EFTER ÅLDER OCH KÖN. ANSTÄLLDA OCH EGENFÖRETAGARE.

ARBETSORSAKADE BESVÄR 2014

Stress eller andra psykiska påfrestningar är den vanligaste orsaken till besvär för både kvinnor och män.

När det gäller besvär orsakade av stress och andra psykiska påfrestningar uppger tjänstemän oftare besvär än arbetare. Besvären är vanligare bland kvinnor än bland män. Bland kvinnliga tjänstemän är det var sjunde (14 procent) som anger besvär av detta slag. Under åren 1998 till 2003 ökade besvären av stress och psykiska påfrestningar stadigt för både kvinnor och män. Sedan minskade besvären fram till 2010, men har sedan åter ökat mellan 2012 och 2014.

ARBETSMILJÖUNDERSÖKNINGEN

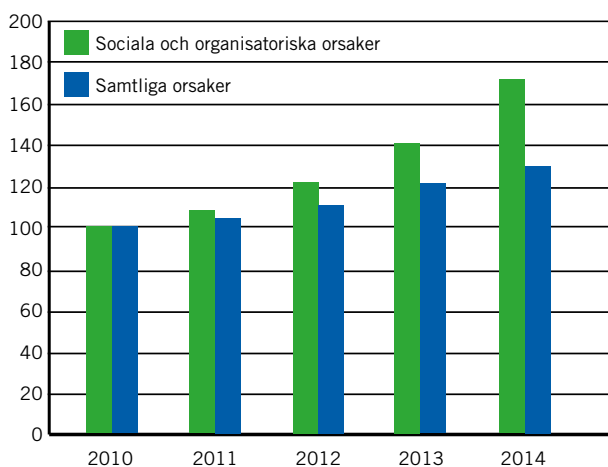
Exempel från Arbetsmiljöundersökningen 2013 på vanliga sociala och organisatoriska problem som påverkar arbetsliv och arbetsmiljö:

	Män (procent av sysselsatta)	Kvinnor (procent av sysselsatta)
Tvungen att varje vecka dra in på luncher, arbeta över eller ta med jobb hem	37	36
Utsatt för personlig förföljelse genom elaka ord och handlingar från chefer eller arbetskamrater	9	8
Bristande stöd från arbetskamrater	19	13
Bristande stöd från chefer	36	32

UTVECKLING

Mellan 2010 och 2014 har anmälningar om arbetssjukdom som orsakats av sociala och organisatoriska orsaker ökat med 72 procent (figur 3). För samtliga anmälda arbetssjukdomar är ökningen 31 procent. Andelen sociala eller organisatoriska orsaker i förhållande till samtliga anmälningar har alltså ökat under perioden.

FIGUR 3. ANMÄLDA ARBETSSJUKDOMAR (INDEX 2010=100). ANSTÄLLDA OCH EGENFÖRETAGARE.

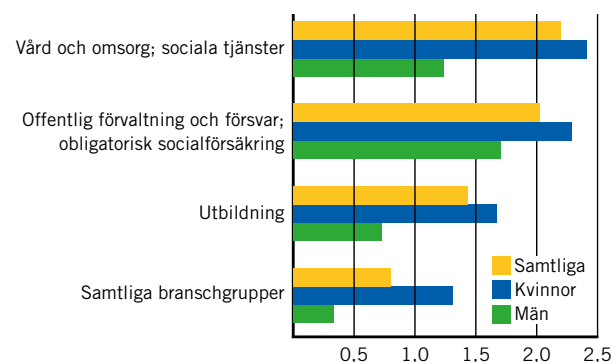
FLEST ANMÄLNINGAR FRÅN VÅRD OCH OMSORG; SOCIALA TJÄNSTER

46 procent av de arbetssjukdomar med sociala och organisatoriska orsaker som anmäldes 2010 till 2014 kom från branschgruppen *vård och omsorg; sociala tjänster*. Därefter följde branschgruppen *utbildning* med 19 procent av anmälningarna. De yrken som hade flest anmälningar 2011–2014 var hemvårdsbiträden, personliga assistenter, undersköterskor och sjukvårdsbiträden med flera.

HÖGST RELATIV FREKVENNS INOM VÅRD OCH OMSORG; SOCIALA TJÄNSTER

Antalet anmälningar per 1 000 förvärvsarbetande är störst inom branschgruppen *vård och omsorg; sociala tjänster* (figur 4). Därefter kommer branschgruppen *offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring*. För samtliga branschgrupper anmäldes i genomsnitt 0,8 arbetssjukdomar av sociala och organisatoriska orsaker per 1 000 förvärvsarbetande.

FIGUR 4. ANMÄLDA ARBETSSJUKDOMAR AV SOCIALA OCH ORGANISATORISKA ORSAKER 2014 PER 1000 FÖRVÄRVSARBETANDE – BRANSCHGRUPPER MED HÖGST RELATIV FREKVENNS EFTER KÖN. ANSTÄLLDA OCH EGENFÖRETAGARE.

TROLIG SJUKFRÅNVARO

De som anmält arbetssjukdom av sociala eller organisatoriska orsaker 2010–2014 bedömer sin sjukfrånvaro något längre än genomsnittet för samtliga anmälda arbetssjukdomar. Andelen med sjukfrånvaro mer än två veckor är större (38 procent jämfört med 34 procent) och andelen utan sjukfrånvaro är mindre (30 procent jämfört med 35 procent).

EXEMPEL HÄMTADE FRÅN ARBETSSKADEANMÄLNINGAR MED SOCIALA OCH ORGANISATORISKA ORSAKER:

Lärare årskurs 1–7: *Hög ordinarie arbetsbelastning och stor press från föräldrar.*

Undersköterska: *Schemaändring förvärrade redan stressiga arbetsförhållanden.*

Receptionist: *Brist på vikarier gör det svårt att vara sjuk eller hemma med sjuka barn.*

Banktjänsteman: *Stress på grund av tuffa säljmål och sömnbrist på grund av oregelbundna arbetstider.*

Källa: AV/ISA, SCB/RAMS, SCB/AKU, Arbetsmiljöundersökningen 2013, Arbetsorsakade besvär 2014

ARBETSMILJÖ
VERKET